

# Gospodarstvena priloga.

Priložena od kat. tiskovnega društva 17. štev. „Slov. Gospodarja“.

L. 1884.

24. aprila.

Štev. 100.

## Kako vinskih in drugih kupcev najti.

Pogosto beremo pritožbe vinogradnih posestnikov, da ne morejo vina v denar spraviti. Temu je mnogo vzrokov krivo. Enkrat slabe vinske letine, ki nam uže dolgo niso posebno izvrstne srage dozorele. Drugič slabo napredovanje v umnem vinogradarstvu in kletarstvu. Silne dače, grozne deželske, okrajne in občinske doklade (Landes-Bezirks-Gemeindeumlagen), činži ali obresti pa dolgovi hočejo posestnike, kar zadušiti in torej ne morejo slabih trsov izkrčiti, gorice rigolati, žlahtnih čistih nasadov samega rizlinga, traminea, burgundea, moslovca itd. zasajati. Kmetski ljudje so sploh z dačami in dolgovi preobloženi. Dalje hudo upliva vvažanje vogerskih vin v deželo. In naposled so krivi tudi tisti tujci, od daleč k nam privandriani „pančeri“, ki so vino ponarejali in ga za pravo prodavali; se debelo bogatili in tako naše stare vinokupce splašili. V Mariboru je takih ptičev, da s prstom za njimi kažejo.

Toda reči se mora, da smo vinogradarji mnogo tudi sami krivi, ter ne pomislimo, da se sčasoma vse izpremeni. In tem izpremembam primerno treba obnašati se. Sedaj vse bere časnik, kar le more. Teh se poslužujejo tudi trgovci in v njih naznanjajo svoje blago. Zakaj bi prodajalci zrnja, sadja, živine, in vina tega ne posnemali? Da se po tej poti kupec najde, to nam potrjujejo skušnje in je ljudi zlasti graški list „Landbote“ na to opozoril. Tam piše namreč nek g. Walcher, posestnik v Winklern na gornjem Štajerskem nekaj, kar tudi svojim čestitim bralcem vinogradarjem v premislik priporočamo. G. Walcher namreč piše: „Vinorejcem v Slovenskih goricah, ki tožujejo, da ne morejo vina prodati, bodi rečeno, naj se spomnijo pregovora: pomagaj si sam, a Bog ti bode pomagal! Zakaj pa se slov. goriški vinorejci, kakor se nam dozdeva, zanašajo samo na kupce, kateri k njim zahajajo? Pri nasin drugod je mnogo vinopivcev, krčmarjev in zasebnikov, ki bi radi poizvedeli, kde se dobi prava, dobra, nespridena, nepokvarjena, torej ne umetno ponarejena ali Bog vedi s čim pomešana, sploh čista in zdrava vinska kapljica, ki pa ni predraga. Za takšne posestnike vinske bi radi zvedeli. Toda v 5. številki letošnjega Landbote se navaja adresa: „Weinbesitzer in Windischbücheln“. Ta adresa nikomur ne zadostuje. Nihče ne more z njo vina naročiti. Vsak želi,

preden kaj naroči, izvedeti: ime prodajalčeve, ceno vinu (če mogoče postavljenemu k zadnji večji železniški postaji (Spielfeld, Pesnica, Maribor), poroštvo itd. Takšnih natančnejših adres pa nisem mogel nikder najti, čeravno sem jih iskal po večih časnikih ali novinah.

Dakle, rojaki, kateri imate vina za prodati, ne bodite mudni ter naznanjajte in ponujajte svoja vina po novinah s pomočjo inseratov ali naznanil. Stroški niso znatni, posebno če se pomisli, da je tako najlažje pa najhitreje najti kupca. In če je uže majhen inserat predrag, naj pa stopi več prodajalcev sosedov vkup! Toda naznanilo mora biti prav in pošteno narejeno. To pa ne velja samo vinorejcem, ampak vsem gospodarjem, ki svojim pridelkom iščejo kupcev!“

Kdor tedaj hoče kaj prodati na Kranjsko, Koroško, Gradec, gornji Štajer, ta naj da natisniti naznanilo v ljubljanskih, celovskih, graških itd. listih. In kedar najde kupca, naj mu ustreže pošteno, pravično, kakor se za vestnega kristijana in Slovenca spodobi. Zadovoljeni kupci se bode potem večkrat tudi sam glasil.

## Mah po sadunosnih drevesih.

Najprej in najbolj lahko se sadunosna drevesa mahu otrebijo, ako se s srednje močnim lugom iz lesnega pepela, v kterega se je  $\frac{1}{4}$  kilo karbolne kisline na 10 litrov luga prililo, pomažejo. Tako namesana tekočina se še jedenkrat k ognju pristavi in zavreje in z njo potem s pomočjo kake slamnate metle drevesa mažejo, posebno po onih prostorih, ki so z mahom porasčeni. V malih dneh odlušči se mah od drevesne skorje in do poslednje mrvice odpade. Na tako osnaženih drevesih se mah nikdar več ne pokaže pa tudi drevesu nič ne škoduje. Vrh tega pa se na tako osnaženih drevesih tudi mrčesje ne zareja.

## Kako spoznati ali je voda iz kterega studenca dobra ali ne.

Da se prepričaš ali je voda iz kterega koli studenca s škodljivimi organičnimi snovmi pomešana, vzemi stekleničico, kakoršno imajo lekarniki ali apotekarji za zdravila, deni v njo košček navadnega, belega sladkorja in naliž stekleničico z vodo iz dotičnega studenca, ste-

diti v vsakem oziru, tedaj tudi narodnem, da se mir ohrani mej Nemci in Slovenci. Ali ravno ta izjava najbolj grize liberalne Nemce, ki bi Slovence najrajši v žlici vode potopili ter nas v svojih novinah, šulvereinskih shodih in „bauernvereinskih“ zborččkih le kot „Windische“ psujejo, in zaničujejo, slovenske domoljube grdi in lažejo, da se jim iz ust kadi, kakor če kdo star kožuh oteplje.

Vse to nam je treba vedeti in pomniti posebno sedaj, ko so si nemški liberalci iz mest svoje gobce z medom debelo namazali, se močno zavili v ovčje kože in zopet začeli kmetom liberalna nebesa obetati, kakor ob časih Seidl-Brandstetterjevih. Varujte se njih pa njihovih krivih prerokov. Držite se svojih skušenih domoljubov in berite „Slov. Gospodarja“, ki bode zvižgače narodnih in kmetских sovražnikov srčno razkrival in vselej to svetoval, kar vera, pamet in slovenska poštenost veleva!

Desterniški.

### Štajerski Slovenci zahtevamo slovenski oddelek graške c. k. namestnije in zakaj?

(Govor poslanca dr. Vošnjaka v državnem zboru 15. marca, to pa po stenografskem zapisniku).

Ne le v teh, narodnost zadevajočih odnosih, ampak tudi v gmotnih zadevah morajo Slovenci pri vsakej priložnosti čutiti, da se deželna vlada in avtonomne oblasti za njih gmotno blagostanje malo brigajo, in s Spodnjo Štirsko delajo, kakor s pastirko.

Hočem samo na to pokazati, da v železniških vprašanjih deželni odbor in deželni zbor nasprotujeta, kedar gre za kako železnico na Spodnjem Štirskem, in da vkljub vsem prizadevanjem nismo mogli dobiti nikake železnice.

Opomnim naj, da narodno-gospodarska društva na Spodnjem Štirskem ne dobivajo nikake podpore od avtonomnih oblastí ali od deželne vlade, da moramo sami snovati in podpirati društva narodno-gospodarskega značaja.

Južno-štirsko sadjerejsko društvo, ki se je pred dvema letoma osnovalo za povzdigo sadjereje na Spodnjem Štirskem, ni dobilo, kolikor jaz vem, nikake podpore od deželnega zastopstva. Posojilnice, katere smo osnovali po Spodnjem Štirskem, ne dobe v Gradci nobene podpore, če tudi bi jo lahko dala štajerska hranilnica iz svojega bogatega rezervnega zaklada. Jaz celo vem, da neka posojilnica, ki je ustanovljena za slovensko prebivalstvo, in je tedaj upisana v slovenskem jeziku, samo zato ni dobila podpore pri štajerski hranilnici, ker je ta zahtevala slovenski upis, če tudi tega po pravilih ni treba.

Iz teh uzrokov slovensko prebivalstvo tako živo goji željo po ustanovitvi posebnega oddelka namestništva za Spodnje Štirsko. In

če je deželni odbor proti temu uložil protest, kakor sem danes čital v časopisih, protestoval bi proti tej želji najboljše s tem, da bi bil pravičen skromnim željam Slovencev. Tako imamo n. pr. vinorejsko šolo pri Mariboru, ki je samo nemška, četudi je prebivalstvo, ki vino pride-luje, večinoma slovensko. Realna gimnazija na Ptui je samo nemška in deželni odbor predstavil je, kakor se govori zaradi narodne agitacije nekega profesorja v nemški del Štirске.

V svojem protestu navaja deželni odbor, da bi ustanovitev posebnega oddelka namestništva dosledno peljala k razrušenju jednotne zveze in zgodovinske ter državnopravne skupnosti dežele.

To je trditev, katerej nikdo ne more pritrditi. S tem, da se kakemu okrajnemu glavarju na Spodnjem Štirskem dá za nekatere agende večji delokrog, se vendar dežela ne bo razdelila, na tako raztrganje nikdo ne misli, tem manj, ker še vedno imamo upanje, da s časom tudi na Štirskem dobimo pravičnejšo deželno postavo.

(Konec prih.)

### Gospodarske stvari.

#### Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajer.

Dne 27. marca t. l. bil je v št. Jurji redni občni zbor, katerega se je posebno precejšnje število č. g. duhovnikov in učiteljev udeležilo; kmetских udeležnikov ni bilo veliko; delo jih je zadržavalo.

Predsednik g. dr. Ipavie otvori zborovanje, pozdravlja udeležitelje, posebno one od daleč došle, ter poroča o delovanju društva.

Društveni odbor se je trikrat zbral in sicer 2. septembra, 20. dec. 1883 in 28. febr. 1884; 20. dec. 1883 pa je bil občni zbor. Obravnave so se priobčile v „Slov. Gospodarji“ in „Slov. Narodu“.

K veselemu dogodku, ko je nadvojvodinja Štefanija porodila, se je v imenu društva častitalo, na kar je došel sledeči brzogovorni odgovor: „Ihre k. u. k. Hoheiten das durchlauchtigste Kronprinzenpaar dankt für die Höchstemselben dargebrachten Glück- und Segenswünsche.“ Bombelles.

Tudi prvi god mlade nadvojvodinje društvo ni prezrlo; telegrafiralo je v Saksenburg sledeče: „Der Kronprinz Rudolf Obstbauverein für Untersteiermark wagt es, dem hohen Elternpaare zum ersten Namensfeste des holden Kindes, seine ehrfurchtsvollen Glückwünsche darzubringen.“ Na to je došel brzogovorni odgovor: „Der Obersthofmeister Sr. k. u. k. Hoheit Kronprinz Erzherzog Rudolf an Herrn Dr. Ipavie St. Georgen S. B. Ihre k. u. k. Hoheiten das